

Onderwerp: Impact energiecrisis en stikstof - Schelde-Deltaregio

Aan: Minister Jetten, Minister Adriaansens, Minister van der Wal-Zeggelink,
Staatssecretaris Heijnen

Kopie: Guido Biessen - DG Bedrijfsleven en Innovatie, Sandor Gaastra - DG Klimaat en
Energie, Hellen van Dongen - DG Landelijk Gebied en Stikstof, Wolter Leiseboer –
Regioambassadeur Zuid-West

Datum: 08-12-2022

Van:

Geachte bewindslieden,

Zoals doeltreffend verwoord in de brief 'Het verschil maken met strategisch en groen industriebeleid' is de industrie één van de belangrijkste motoren achter de economie en zorgt de industrie voor bedrijvigheid en werkgelegenheid. Ook wordt hierin verwezen naar de bijdrage die de industrie levert aan onze brede welvaart, inclusief de transitie naar een duurzame economie. Dat geldt ook voor het industriecluster in de Schelde-Deltaregio. Dit krachtige cluster met toonaangevende bedrijven uit o.a. chemie, staal, energie en food is sterk verbonden met het grensoverschrijdende havengebied van North Sea Port, met een toegevoegde waarde €12,5 miljard en 100.000 arbeidsplaatsen een belangrijke economische motor. Meer dan 40 concrete projecten leveren in 2030 meer dan een kwart van de nationale CO₂-reductie doelstelling van de industrie. De huidige crises op vlak van energie en stikstof hebben echter een forse impact op dit cluster. Middels deze brief duiden we deze impact en doen we als Smart Delta Resources (SDR) bovendien enkele aanbevelingen.

Impact energiecrisis

Hoge prijzen en een grote volatiliteit op de energiemarkt hebben een directe impact op de huidige bedrijfsvoering. De operationele kosten van de industrie zijn sterk toegenomen en de marktvraag naar producten in sommige sectoren neemt af, waardoor de productie van een aantal productielocaties met tientallen procenten is teruggeschroefd. Daarnaast kan de huidige concurrentiepositie van Europa, ten opzichte van andere continenten, er toe leiden dat toekomstige investeringen worden uitgesteld of verplaatst, terwijl het belangrijk is dat de regio ook internationaal een goede concurrentiepositie behoudt als vestigingsplaats.

Verminderde productie of het verplaatsen van activiteiten heeft een directe economische impact op de betreffende bedrijven en het cluster, maar werkt ook door in andere belangrijke sectoren. Doordat de industrie binnen SDR cruciale (bij)producten maakt, zoals chemie, staal, zuurstof, zuivere CO₂, warmte en (duurzame) brandstoffen, worden ook sectoren zoals transport, farma, levensmiddelen en energie geraakt.

Transitie naar klimaatneutraal

In de Cluster Energie Strategie beschrijft de Schelde-Delta regio het beoogde transitiepad naar klimaatneutraliteit. Met meer dan 40 concrete projecten levert het cluster in 2030 meer dan een kwart van de nationale CO₂-reductie doelstelling van de industrie. Ondanks de energiecrisis zijn alle bedrijven blijvend gecommitteerd aan de realisatie van deze projecten. Als grootste waterstofcluster van de Benelux is een substantieel deel van de beoogde CO₂-reductie gelinkt aan productie, import en gebruik van duurzame waterstof. Daarnaast is de regio strategisch gelegen om met haar positie als energiehub (met aanlanding, import en doorvoer) een belangrijke bijdrage te leveren aan het (inter)nationale energiesysteem.

Stikstofopgave Zeeland

De huidige ontwikkelingen rondom de stikstofproblematiek zijn zorgelijk voor de beoogde transitieplannen en vormen een concreet additioneel risico dat kan leiden tot vertraging. Zo zijn onder meer de realisatie van infrastructuur en de vestiging van nieuwe bedrijvigheid in de Schelde-Delta onzeker. Infrastructuur die cruciaal is voor de energietransitie, zoals 380kV-Zeeuws-Vlaanderen, nieuwe 380kV-stations, aanlanding wind op zee en de waterstofbackbone. Nieuwe, concrete investeringen staan op het spel. Bedrijvigheid die nodig is voor een klimaatneutraal en circulair haven- en industriecluster, zoals waterstof importterminals, plastic recycling en hergebruik van CO₂.

De stikstofopgave in de provincie Zeeland is uniek en daarmee complex. Een aantal Zeeuwse natuurgebieden, de duingebieden, laten zich kenmerken door een grote stikstofgevoeligheid en een significante overbelasting. Echter, er komt in Zeeland veel stikstof in de natuur vanuit het buitenland, scheepvaart en onbekende bronnen (ca. 60%). De natuuropgave is dus groot, maar de oplossingen beperkt. Daartegenover staat dat de duurzame ontwikkelingen binnen het haven- en industriecluster niet altijd zonder (beperkte) toename van de stikstofeffecten gerealiseerd kunnen worden, waar veel van deze projecten op lange termijn juist een positieve impact hebben op de uitstoot van stikstof. Wij zien de op 25 november gepresenteerde integrale stikstof aanpak als een stap in de goede

richting. Voor de Schelde-Delta regio is echter nog veel onzeker waardoor tijd nodig is voor de verdere uitwerking van de aanpak.

Aanbevelingen

Voor behoud, verduurzaming en verdere uitbouw van het industrieel cluster in de Schelde-Deltaregio doen wij de volgende aanbevelingen:

Verminder de impact van de *energiecrisis* door gericht beleid:

- Vergroot de leveringszekerheid van energie en faciliteer voldoende aanbod van aardgas, waaronder additionele import van LNG via havens als North Sea Port.
- *Creëer een gelijk speelveld* binnen de EU. Een aantal omringende landen maakt gebruik van de verruimde EU-steunkaders voor industrie, Nederland doet dit vooralsnog niet. Hierdoor ontstaat een ongelijk speelveld voor ondernemingen die internationaal concurreren en kunnen de hoge prijzen voor energie niet worden opgevangen.
- Ontwikkel een duidelijke visie op de *toekomst van de Nederlandse en Europese industrie* en zet, gelet op het belang van deze industrie voor mens en maatschappij, in op de versterking van de concurrentiepositie.

Faciliteer en ondersteun de *transitie naar klimaatneutraal*:

- Zorg voor *duidelijk en eenvoudig beleid* gericht op de energietransitie. Dergelijke beleid vereist pragmatisme en bijsturing over tijd, zonder dat daarbij nu al alle mogelijke inefficiënties en risico's zijn uitgesloten. Alleen op die manier komen we op de *snelheid* die nodig is om onze doelstellingen voor 2030 binnen bereik te houden.
- *Intensiveer* bestaande beleidsinstrumenten om de leidende positie in de energietransitie te opzichte van andere continenten te behouden. Zoek hierbij naar een juiste balans tussen 'wortel en stok' en zorg voor voldoende infrastructuur, duurzame energie en een duidelijk regelgevend kader zodat de industrie in staat is te verduurzamen en de 'stok' te ontlopen.
- Verbreedt het beleid van klimaatneutraliteit naar *circulariteit* en ontwikkel hiervoor een doelgericht instrumentarium.
- Zorg voor *een structuur van nettarieven die de energietransitie ondersteunt*, waarin rekening gehouden wordt met een energiesysteem met veel hernieuwbare en variabele opwek van elektriciteit. Beloon hierin technologieën die flexibiliteit brengen in het systeem, zoals elektrolyzers nabij de aanlanding van wind op zee, die zorgen voor ontlasting van het elektriciteitsnet en hiermee kostbare netverzwaringen voorkomen.

Geef (*stikstof*)ruimte aan nieuwe industrie en infrastructuur van nationaal belang:

- Versnel waar mogelijk de ontwikkeling van de cruciale *infrastructuurprojecten* van nationaal belang. Vertraging van deze projecten door stikstofemissies tijdens de bouwfase zullen de gehele verduurzaming van de industrie vertragen. Breng de risico's hiervan per project zo spoedig mogelijk in beeld.

- Weeg bij het beoordelen van projecten de effecten (maatschappelijk baten) in de volledige *keten* mee. Op projectniveau kan er namelijk een toename van de stikstofeffecten worden veroorzaakt, terwijl het project in de keten positieve effecten (CO₂, NO_x, etc.) realiseert.
- Geef bestaande bedrijven de (beleids-)ruimte om binnen hun *bestaande vergunningen* latente stikstofruimte vrij te maken ten behoeve van de opgaves voor de energietransitie binnen de eigen bedrijfsvoering of het bredere cluster. Ten behoeve van de verdere uitwerking van de plannen moet overwogen worden dat Best Beschikbare Technieken al jaren de norm zijn binnen de industrie en dat veel verduurzamingsmaatregelen niet zonder steun vanuit de overheid kunnen worden gerealiseerd.
- Weeg bij de maatwerkaanpak voor industriële piekbelasters de *internationale en industriële context* waarin deze bedrijven opereren zorgvuldig mee, rekening houdend met de internationale concurrentiepositie.
- Geef bestaande en nieuwe bedrijven stikstof ontwikkelingsruimte door gericht (lokale) maatregelen/projecten aan te wijzen als “*mitigerende maatregel*” ten behoeve van het mogelijk maken van vergunningverlening aan duurzame economische ontwikkeling. Zo kan walstroom bij zeevaart in de haven bijvoorbeeld ingezet worden voor de verduurzamingsopgave van het cluster. Betrek zowel overheden als maatschappelijke partners in het maken van keuzes rondom de reservering en toedeling van vrijkomende en vrijvallende stikstofruimte uit de maatwerkaanpak in de regio.
- Wijs de voornoemde infrastructurele- en industriële ontwikkelingen aan als “projecten met dwingende reden van groot openbaar belang”. In de gepresenteerde aanpak worden energietransitieprojecten, zoals projecten in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Klimaat (MIEK) reeds vernoemd. Wij bepleiten dat ook projecten buiten het MIEK die invulling geven aan de bredere verduurzamingsopgave binnen ons cluster in deze plannen worden opgenomen.

Wij vertrouwen er als Smart Delta Resources op dat deze brief een duidelijke beeld geeft van de cruciale periode waar ons industriecluster, en uiteraard vele andere industrieclusters in Noordwest Europa met ons, zich in bevindt. We gaan samen met onze leden graag met u in gesprek om dit nader te duiden en onze aanbevelingen toe te lichten. Together for a future proof industry.

Hoogachtend,

Anton van Beek

Voorzitter SDR
CEO Dow Western Europe

Daan Schalck

Vicevoorzitter SDR
CEO North Sea Port